

Seletuskiri majandus- ja taristuministri käskkirja „Perioodi 2021–2027 Transpordiameti maanteetaristu arendamise investeeringute kava kinnitamine“ muutmise juurde

Käskkirja kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel, kooskõlas majandus- ja taristuministri 17. augusti 2022. a määrusega nr 64 „Transpordi infrastruktuuri arendamiseks toetuse andmise tingimused perioodil 2021–2027“ (edaspidi *TAT määrus*).

Investeeringute kava muutmisel võetakse arvesse Transpordiameti (registrikood 70001490) (edaspidi *TRAM*) **22. jaanuari 2026. a kirjaga nr 5.1-7/26/20458-2 esitatud taotlust** lisada investeeringute kavasse kaks uut projekti. Käskkirja on varasemalt muudetud majandus- ja taristuministri 9. veebruari 2023. a käskkirjaga nr 23 (muudeti ERFi toetusega rajatavate teeilmajaamade projekti, mille eelarve viidi kooskõlasse rakenduskavas toodud eelarvega ning muudeti ka teeilmajaamade arvu), taristuministri 12. novembri 2024. a käskkirjaga nr 1-2/24/444 (tööde realiseerimise käigu ja hangete maksumuse selgumise tulemusena muudeti nelja teedeehituse projekti eeldatavat abikõlblikku kogusummat ja maksimaalse ÜF toetuse summat) ning taristuministri 21. aprilli 2025. a käskkirjaga nr 1-2/25/177 (muudeti teedeehituse projektide väljundnäitajaid ja eeldatavaid rakendamise tähtaegasid).

Käskkirja eelnõu ja seletuskirja koostas Kliimaministeeriumi (KliM) liikuvuse arengu ja investeeringute osakonna ekspert Ursula Sarnet (e-post: ursula.sarnet@kliimaministeerium.ee, telefon: 715 3404).

1. Sissejuhatus

Käskkirjaga kinnitatakse perioodi 2021–2027 TRAMi maanteetaristu arendamise investeeringute kava muudatus (edaspidi *investeeringute kava*), mis puudutab ÜF toetusega rajatavaid projekte. ERF toetusega rajatavate teeilmajaamade osas jääb kehtima majandus- ja taristuministri 9. veebruari 2023. a käskkirjaga nr 23 kinnitatu.

Euroopa Liidu eelarveperioodi 2021–2027 vahendite kasutamiseks on heakskiitmisel perioodi 2021–2027 rakendus- ja rahastamiskava 4. muudatus, millega lisatakse järgmised uued tegevused: kaitsetööstuspargi baastaristu rajamine, sõjaväelise liikuvuse investeeringud, sõjaväelinnaku rajamine, kaitsettevõtja tootearendusprogramm, kaitsetehnoloogia testimisvõimekuse loomine ning riigikaitset toetava tehisarv võimekuse arendamine.

Poliitikaeesmärki „Ühendatum Eesti“ lisatakse uus erieesmärk (iii) „kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus, ning tsiviilvalmisoleku suurendamine“ (edaspidi tekstis ka *ReArm*) ning selle alla sõjalise liikuvuse investeeringud ja sõjaväelise liikuvuse edendamist ning toimimist toetavad investeeringud.

Eelnevaga seoses saatis Kliimaministeerium 2. detsembri 2025. a kirjaga nr 4-17/25/5299 Transpordiametile kutse ReArm projektide investeeringute kirjelduste esitamiseks. TRAM esitas investeeringu kirjeldused 22. jaanuari 2026. a kirjaga nr 5.1-7/26/20458-2.

Muudatus puudutab investeeringute kavasse ReArmi projektide lisamist, Transpordiameti teiste ÜF-projektide eelarvete korrigeerimist seoses nende lõppemisega ning projekti „Libatse–Nurme 2+2 tee ehitus“ ümbertõstmist ReArmi meetme nr 21.3.3.1 (Sõjaväelise liikuvuse investeeringud) alla. Seoses uue riigiteede teehoiukava 2026–2029¹ (THK) kinnitamisega arvatakse investeeringute kavast välja projekt „Paldiski mnt Harku eritasandiline ristmik“, mis on välja arvatud THK nimekirjast.

Arvestades suurt hinnatõusu, on Transpordiamet teinud Kliimaministeeriumile ettepaneku jätta realiseerimata madalama prioriteediga Paldiski mnt Harku eritasandilise ristmiku ümberehitus ja arvata objekt välja nii THK-st kui ka investeeringute kavast ning suunata kõik ÜF 2021–2027 vahendite jäägid Libatse–Nurme 2+2 teelõigu rahastuse toetamiseks.

Kokkulepitult kantakse kõik Transpordiameti projektidest meetme 21.3.1.1 (transpordi konkurentsivõime (maanteetranspordi taristu)) raames vabanevad vahendid meetme 21.3.3.1 (Sõjaväelise liikuvuse investeeringud) projekti „Libatse–Nurme 2+2 tee ehitus“ kallinemise katteks (seda osaliselt juba rakenduskava 4. muudatus arvestabki).

Käesolevad muudatused meetmes 21.3.1.1 on kooskõlas rakenduskava 4. muudatusega (kinnitatud 25.02.2026), kuid 2026. a märtsi seisuga on teada juba järgmised muutmisvajadused, mille juurde saab tagasi tulla järgmise rakenduskava (5. muudatus) ja meetmete nimekirja muutmise järgselt.

Kavasse lisatakse ReArmi projekt „**Tallinna–Pärnu–Ikla tee Konuvere–Päärdu 2+2 teelõigu projekteerimine ja ehitus**“ kogumaksumusega 44 210 526 eurot² ja ÜF toetusega 42 000 000 eurot. Projekti rakendatakse **I pa 2026–II pa 2028**. Konuvere–Päärdu teelõigu neljarealiseks ehitamise eesmärk on parandada liiklusohutust, liikluse sujuvust sh parandada militaartranspordi kolonnide liikumisvõimalusi, leevendada mõju keskkonnale, vähendada aegruumilisi vahemaid ja soodustada majanduse arengut. Projektiga ehitatakse **ca 6,3 km 2+2 teed**.

Projekt on kooskõlas DNSH tingimustega. Riigitee 4, Tallinna–Pärnu–Ikla 78,8–99,0 Konuvere–Pärnu-Jaagupi lõigu keskkonnamõjude hindamise aruande tunnistas Transpordiamet vastavaks 25.07.2024 otsusega nr 1.1-2/24/96. Keskkonnamõjude hindamise aruande leiab [Transpordiameti kodulehelt](#).

Kavasse lisatakse ReArmi projekt „**Tallinna–Tartu–Võru–Luhamaa tee Käsukonna–Imavere 2+2 teelõigu ehitus**“ kogumaksumusega 38 947 369 eurot³ ja ÜF toetusega 37 000 000 eurot. Projekti rakendatakse **II pa 2026–II pa 2028**. Käsukonna–Imavere teelõigu neljarealiseks ehitamise eesmärk on parandada liiklusohutust, liikluse sujuvust sh parandada militaartranspordi kolonnide liikumisvõimalusi, leevendada mõju keskkonnale, vähendada aegruumilisi vahemaid ja soodustada majanduse arengut. Projektiga ehitatakse **ca 7,6 km 2+2 teed**.

Projekt on kooskõlas DNSH tingimustega. Riigitee 2, Tallinna–Tartu–Võru–Luhamaa km 87,5–108,1 Mäo–Imavere lõigu I klassi maantee keskkonnamõju hindamise aruande kiitis Transpordiamet heaks 31.08.2023 otsusega nr 1.1-2/23/147. Keskkonnamõjude hindamise aruande leiab [Transpordiameti kodulehelt](#).

¹ <https://www.transpordiamet.ee/teehoiukava>

² Projekti kogumaksumusse ei ole rakenduskava 4. muudatuse käigus ekslikult arvestatud käibemaksu. See on ametkondadele teada ning järgneva tel aastatel tuleb pingutada selle nimel, et täiendada käibemaksu summa leida.

³ Projekti kogumaksumusse ei ole rakenduskava 4. muudatuse käigus ekslikult arvestatud käibemaksu.

ReArmi alla tõstetakse projekt „**Libatse–Nurme 2+2 tee ehitus**“ kogumaksumusega 115 858 955 eurot ja **ÜF toetusega 98 601 603 eurot** (toetuse määr 85,1%) ning riikliku kaasfinantseeringuga 17 257 352 eurot. Projekti rakendatakse II pa 2025–I pa 2029. Libatse–Nurme teelõigu neljarealiseks ehitamise eesmärk on parandada liiklusohutust, liikluse sujuvust sh parandada militaartranspordi kolonnide liikumisvõimalusi, leevendada mõju keskkonnale, vähendada aeg-ruumilisi vahemaid ja soodustada majanduse arengut. Projektiga ehitatakse **ca 21,6 km 2+2 teed**.

Libatse–Nurme 2+2 teelõigu ehituse algseks eeldatavaks abikõlblikuks maksumuseks oli määratud 105 000 000 eurot koos käibemaksuga. Projekti eeldatava maksumuse hinnang oli koostatud 2022. aasta alguses, kui ei olnud teada järgneva perioodi kiire hinnatõus ja selle mõju ehitustööde maksumusele.

Tuginedes eelteadmisele, et ehitushinnad on oluliselt kasvanud viis Transpordiamet läbi projektlahenduse optimeerimise protsessi, et vähendada kogu projekti maksumuse suurenemist.

Täna on läbi viidud neli ehitustööde hanget kogu lõigu välja ehitamiseks. Riigihangete tulemusena on välja kujunenud ehitustööde maksumus kogusummas 159 009 000 eurot koos käibemaksuga.

Investeeringute kavast arvatakse välja projekt „Paldiski mnt Harku eritasandiline ristmik“ ning sellest vabanevad vahendid kantakse projekti „Libatse–Nurme 2+2 tee ehitus“ kallinemise katteks. Vabanenud Harku ristmiku vahendid on juba kantud Transpordiameti ReArmi projektidele rakenduskava 4. muudatusega.

Muudatused on kooskõlas [TAT](#) §-ga 11.

Transpordi konkurentsivõime meetme nr 21.3.1.1 eelarve maanteede osas on kokku 72 532 424 eurot, millest **ÜF toetuse summa on 61 652 560 eurot osakaaluga 85%** ja millele lisandub riiklik kaasfinantseering summas 10 879 864 eurot osakaaluga 15%.

Sõjaväelise liikuvuse investeeringute meetme nr 21.3.3.1 eelarve maanteede osas on kokku 199 016 850 eurot, millest **ÜF toetuse summa on 177 601 603 osakaaluga 89,24%** ja millele lisandub riiklik kaasfinantseering summas 21 415 247 eurot osakaaluga 10,76%.

Transpordi konkurentsivõime meetme number 21.2.3.6 eelarve on kokku 2 571 428,58 eurot, millest **ERF toetuse summa on 1 878 972,65 eurot osakaaluga 73,07%**, millele lisandub riiklik kaasfinantseering summas 692 455,93 eurot osakaaluga 26,93%.

Investeeringute kavas esitatakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *Ühendmäärus*) § 42 lõikes 4 toodud andmed.

Investeeringute kava koostatakse ning ÜF toetust antakse kooskõlas *ÜSS2021_2027* § 1 lõike 1 punktis 1 nimetatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavaga perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) poliitika eesmärgi nr 3 „Ühendatum Eesti“ prioriteetse suuna 5 „Ühendatum Eesti“ erieesmärgi nr 1 „kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise, intelligentse, turvalise, kestliku ja mitmeliigilise üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T⁴) arendamine“

⁴ <https://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/map/maps.html>

meetme nr 21.3.1.1 „Transpordi konkurentsivõime (maanteetranspordi taristu)“ sekkumisega „TEN-T maanteede ehitus ja rekonstrueerimine“ (edaspidi *maanteede tegevused*) ja erieesmärgi nr 3 „kerkse kaitsetaristu arendamine, seades esikohale kahesuguse kasutuse, sealhulgas sõjaväelise liikuvuse edendamiseks liidus, ning tsiviilvalmisoleku suurendamine“ **meetmega nr 21.3.3.1** (Sõjaväelise liikuvuse investeeringud).

ERF toetust antakse kooskõlas rakenduskava poliitika eesmärgiga nr 2 „Rohelisem Eesti“ prioriteedi 3 erieesmärgi nr 4 „kliimamuutustega kohanemise ja katastroofiriski ennetamise ning vastupanuvõime edendamine, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise“ meetme nr 21.2.3.6 „maanteetransporditaristu arendamine ja korrashoid“ sekkumisega „teeilmajaamade seiresüsteemi uuendamine“ (edaspidi *teeilmajaamade tegevused*).

Investeeringute kavas nimetatud investeeringuprojektid aitavad muuhulgas saavutada Eesti 2035 sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ ning selle tegevuskava teemakimbust „Ruum ja liikuvus“ kirjeldatud transpordiga seotud eesmärgi ja mõõdikuid „**vähendada transpordi kasvuhoonegaaside heitkoguseid ning kasvatada ühissõiduki, jalgrattaga või jala tööil käivate inimeste osakaalu**“. Maanteede tegevuste osas panustatakse sellesse eelkõige tänu sekkumisele ühissõidukitele loodavate paremate tingimuste, mis saavutatakse tänu lühemate, **ohutumate** ning sujuvamate teekondade. Sekkumisega väheneb teepikkus ning liiklus muutub sujuvamaks, sellega panustatakse Eesti 2035 mõõdikusse kasvuhoonegaaside heitkogus transpordisektoris. Maanteede tegevustega panustatakse ka mõõdikusse „ligipääsetavuse näitajasse“ eelkõige selles osas, mis puudutab kergliiklusteid, bussipeatusi, tunnelid ja sildu. Teeilmajaamade tegevuste osas on kaudne panus ka Eesti 2035 mõõdikusse „**kasvuhoonegaaside heitkogus transpordisektoris**“. Tänu paranenud seiresüsteemile on teeilmaolud paremini seiratud ning seetõttu saavad juhid valida ka sobivama sõidustiili, mis vähendab kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Panus mõõdikusse "ligipääsetavuse näitaja" teeilmajaamade tegevuste puhul puudub.

Sekkumised on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusega (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ET L 231/159, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 toodud horisontaalseid põhimõtteid. Investeeringute kava koostamisel tuginetakse DNSH põhimõtete hindamisel rakenduskava koostamise käigus koostatud DNSH analüüsile⁵ ning rakenduskava KSH aruandes toodud soovitudele.

Maanteede ja teeilmajaamade tegevused panustavad transpordi ja liikuvuse arengukava aastateks 2021–2035⁶ eesmärki: „Vähendada liikluses hukkunute ja raskelt vigastatute arvu poole võrra ehk saavutada olukord, kus hukkunute arv kolme aasta keskmisena ei ületaks 30.“

2. Käskkirja sisu

Käskkirjaga kinnitatakse investeeringute kava nimekiri muudetud kujul, milles on esitatud Ühendmääruse § 42 lõikes 4 toodud andmed.

⁵ <https://pilv.rtk.ee/s/d8r9aX3kARtwH5z>

⁶ Leitav: <https://kliimaministeerium.ee/liikuvus/transpordi-tulevik>

3. Käskkirja vastavus Euroopa Liidu ja siseriiklikule õigusele

Käesoleva käskkirja aluseks on ÜSS2021_2027 ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastavate ELi õigusaktidega.

Käesolev käskkiri on muuhulgas kooskõlas järgmiste (EL) määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ühissätete määrus);
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi.

Euroopa Liidu määrused on Eestile otsekohalduvad, mistõttu nii ühendmääruses, TAT määruses, kui ka käesolevas käskkirjas nimetatud ülesannete täitjal tuleb juhendada neist, arvestades TAT määruses ja ÜSS2021_2027 alusel antavatest Vabariigi Valitsuse määrustes sätestatud.

4. Käskkirja mõju

Käskkiri on vajalik rakenduskava elluviimisel, reguleerides toetuse kasutamise poolt TRAMi maanteede tegevuste osas ühenduste prioriteedis ning teeilmajaamade tegevuste osas kliimamuutustega kohanemise prioriteedis. Läbi rakenduskava tulemuste saavutamise aitab käskkiri kaasa eelkõige Eesti keskkonnaseisundi, majandusarengu ja regionaalarengu edendamisele.

Käskkirja muudatus puudutab ka **riigi julgeolekut ja välissuhtlust**: ReArm taristu arendamise peamine eesmärk on parandada riigi kaitsevõimet, tagades NATO liitlasvägede ja varustuse kiire ning tõrgeteta liikumise kriisiolukordades, mis tugevdab oluliselt Eesti julgeolekut. Kahene liikuvus tihendab koostööd liitlastega ning süvendab Eesti integratsiooni NATO ja Euroopa Liidu kaitsestruktuuridesse, saates liitlastele selge sõnumi kollektiivkaitse pühendumusest.

Rakenduskava eesmärkide täitmist rahastatakse käesoleva käskkirjaga meetme 21.3.1.1 eelarvest (maanteede tegevused), meetme 21.3.3.1 (Sõjaväelise liikuvuse investeringud) ning meetme 21.2.3.6 eelarvest (teeilmajaamade tegevused) investeringute kavade rahastamisskeemiga.

ÜF toetus moodustab kokku **239 254 163 eurot**, millest maanteede tegevusteks 61 652 560 eurot ja maanteede sõjaväelise liikuvuse investeringud 177 601 603 eurot.

ERFi toetus moodustab kokku ca 1,88 miljonit eurot, millele lisandub riiklik kaasfinantseering ca 692 tuhat eurot.

Kulud, mida toetusest ei kaeta, tuleb TRAMil endal katta (vajadusel tuleb lisavahendid taotleda riigieelarvest, kuid mis ei taga veel lisavahendite saamist).

5. Kooskõlastamine

Käskkirja eelnõu on kooskõlastatud ametkondlikult e-kirja teel Transpordiameti, Rakendusüksuse, Korraldusasutuse (Riigi Tugiteenuste Keskus, RTK) ning Rahandusministeeriumiga. E-kirjaga edastatud parandusettepanekutega on käskkirja ja seletuskirja täiendamisel arvestatud.